

Het 'gevoel'. Het is begonnen met het 'Zwitsersleven-gevoel' van de gelijknamige verzekeringsmaatschappij. Vele gevoelens volgden. De Stichting Duinbehoud wijdt een serie aan het 'Duingevoel' van al dan niet bekende Nederlanders.

Het duingevueel van Rienk Slings

RON RANZIJN

De duinen zijn er voor Rienk Slings (1947) altijd geweest. Specifieke, eerste herinneringen aan het duingebied De Breesaap ten zuiden van Wijk aan Zee waar hij is opgegroeid, heeft hij niet. Het was gewoon zijn leefomgeving: zijn natuurlijke biotoop.

Traumatisch voor de jonge duinbewoner was de afgraving van dit duinterrein, dat in de jaren zestig helemaal werd vlakgeschoven en bij het Hoogoverterrein werd gevoegd. Deze beheeradviseur bij het Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN) is ervan overtuigd, dat toen de kiem is gelegd voor zijn leven in het teken van de bescherming en het herstel van de duinen. Rienks vader was koddebeier (boswachter en jachtopziener) in de duinen ten zuiden van Wijk aan Zee. Het beroep van toezichthouder in het natuurgebied was geen vetpot. De verhuur van de gezinswoning in het dorp Wijk aan Zee aan badgasten bracht in de zomermaanden extra geld in het laatje. Een omgebouwde bunker midden in De Breesaap vormde dan de behuizing van het gezin Slings.

De paraboolduin Het Verlaten Veld in het Kraansvlak bij Zandvoort mag weer aan de wandel. Ervoor gelegen vergraste stukken worden verstikt, terwijl aan de loefzijde een maagdelijke, natte duinvallei ontstaat (foto: Ben Kruijsen).

Menselijke ingrepen

Als het even kon, ging Rienk met zijn vader mee op pad. Hij 'hielp' bij werkzaamheden als het helm planten, jagen, controle van nestkasten en het nalopen van de afrastering die tegen konijnenvraat rond jonge, aangeplante dennen was geplaatst. Hij kreeg spelenderwijs oog voor allerlei natuurlijke processen en leerde vooral de invloed van menselijke ingrepen te herkennen. Uit die tijd is hem de uitbraak van de ziekte myxomatose speciaal bijgebleven. Het gebied lag in 1954 werkelijk bezaaid met dode konijnen. Er werden grote kuilen gegraven, waarin de dode dieren werden verzameld en afgedekt met ongebluste kalk. Rienk Slings: "Mijn vader kon de Franse dokter, die de ziekte doelbewust in Europa had laten uitbreken, wel vermoorden!"

Inspirerende biologielaar

De jonge Rienk stak in die tijd veel op van een groepje boswachters van het PWN, dat samen met zijn vader op eigen initiatief cursussen had gevolgd en rondleidingen verzorgde. Hij werd zo veel mogelijk bij de activiteiten in het veld betrokken. Hij moest dan mensen even honds-kruid aanwijzen; of paddestoelen of een vogelnestje. "Voor een jongetje was dat natuurlijk super", zegt hij samenvattend. Vooral vogels hadden zijn interesse. Dat was begonnen, toen hij een keer op weg naar zijn vader om brood te brengen kort na elkaar drie felgekleurde vogels van dichtbij te zien kreeg: een groene specht, een vlaamse gaai en een grote bonte specht. Via een van de boswachters werd hij al op jonge leeftijd lid van de Vogelwerkgroep Castricum. Zo raakte hij betrokken bij de broedvogelinventarisaties in de duinen. En bij het ringen van vogels op de vinkenbaan. Na de middelbare school met een inspirerende biolo-

Het duingevoel ervaart Rienk Slings bij uitstek in het zonnetje op bloeiende duingraslanden (foto: Stichting Duinbehoud).

gieleraar vormde de studie biologie voor Rienk Slings een logisch vervolg. Aan de Vrije Universiteit in Amsterdam was het vak ecologie van professor Vlijm een belangrijk studierein. Natuurlijk met nogal wat praktijkonderdelen in de duinen. In die roerige jaren diende onderzoek directe maatschappelijke relevantie te hebben. De commissie Mazure werkte toen aan een advies over het al dan niet inpolderen van de Waddenzee. In het kader daarvan deed hij een half jaar lang onderzoek op Schiermonnikoog naar de herkomst van wadvogels. Daarbij was het niet zozeer het dag- en nachtritme maar veeleer het ritme van de getijden dat toen zijn leven bepaalde.

Duinbibliotheek

Na zijn studietijd werkte de kersverse bioloog op projectbasis bij Staatsbosbeheer (SBB) aan een onderzoek naar de beheergeschiedenis van de boswachterijen en natuureservaten in de duinen. Daarbij werd ook het Noord-Hollands Duinreservaat betrokken. Dat betekende veel archiefwerk, maar ook interviews met praktijkmensen en onderzoekers.

In vaste dienst bij SBB was hij betrokken bij de beheerplanning. In die functie kwam hij, veelal kortstondig, in alle hoeken en gaten van het land. In 1984 kreeg hij bij het PWN de kans zich als onderzoeker voor langere tijd met één gebied bezig te houden. En dat dan ook nog met zijn geliefde Noord-Hollands Duinreservaat! Eerst werkte hij zich door enorme stapels onderzoeksrapporten en literatuur.

Die toentertijd door hem geordende verzameling is inmiddels uitgegroeid tot ongetwijfeld de grootste duinbibliotheek van het land. Hij deed onderzoek naar sterk uiteenlopende zaken zoals bijvoorbeeld de bodem, het grondwater, de gebruiks- en beheergeschiedenis, maar ook de effecten van recreatie op broedvogels. Als beheeradviseur voelt Rienk Slings zich momenteel als een vis in het water, omdat in die functie zijn kennis het duin direct ten goede komt. Zijn dagelijkse advieswerk strekt zich uit van praktische kwesties als de keuze van een ruiterspadtracé dat de minste natuurschade aanricht tot beleidsmatige aspecten in de nieuwe Nota Natuurbeleving.

Duingevoel

Het duingevoel ervaart hij bij uitstek in twee sterk uiteenlopende situaties: in het zonnetje op bloeiende duingraslanden, wemelend van vlinders en zoemende bijtjes. Of bij een vliegende storm, als stuivend zand voor de essentiële dynamiek in het duingebied zorgt. Hij weet, dat die mooie bloemenweiden niet het eeuwige leven hebben. Wel kunnen ze door grootschalige verstuingen telkens opnieuw ontstaan. Rienk Slings: "Dat vervult me eigenlijk nog met de meeste trots. Dat we er met Rijkswaterstaat en het Hoogheemraadschap Uitwaterende Sluizen in zijn geslaagd waar dat kan de dynamiek in de zeereep, oftewel de zeereepmotor, te herstellen." Die dynamiek kan bij uitstek de schadelijke, menselijke invloeden uit het verleden uitwissen. Invloeden die in het voor menigeen zo natuurlijk ogende landschap voor hem herkenbaar zijn aan subtiele verschillen in de duinvorm en -begroeiing. Rienk Slings is ervan overtuigd, dat door grootschalige verstuingen de duinen zelfs nog mooier kunnen worden dan in de tijd van Jac. P. Thijsse. Ook in zijn tijd was namelijk al veel moois verloren gegaan. Uitgestrekte Deense duingebieden kunnen als referentiebeeld dienen. Maar ook het verdwenen duinterrein van De Breesaap uit zijn jeugd, het zeedorpenlandschap in optima forma dat onder de ogen van vader en zoon Slings teloor ging, vervult voor hem nog steeds zo'n rol. Rienk Slings is er als geen ander van doordrongen, dat er veel verloren is gegaan. Maar hij weet ook, hoe groot de natuurlijke rijkdom kan zijn. Dat blijft als ideaalbeeld het nastreven waard.

RON RANZIJS IS JOURNALIST EN DUINCONSULENT VOOR EGMOND VAN DE STICHTING DUINBEHOUD